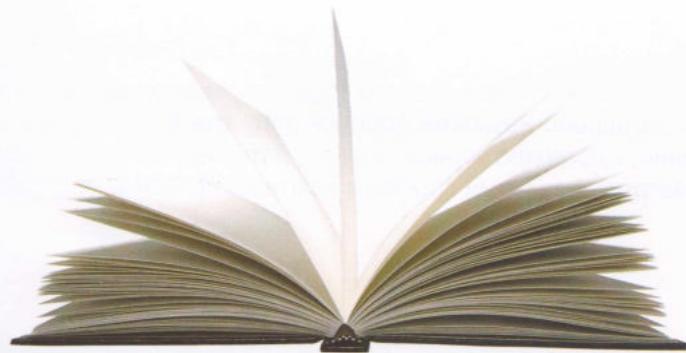

Літопис сучасної науки
й освіти України:

Наукові школи,
авторські системи
і концепції

Київ
Видавництво «Альфа – Віта»
2019

Наукова школа «Актуальні проблеми освіти і виховання: історія, сучасність, перспективи» доктора педагогічних наук, професора Тетяни Дмитрівни Кочубей

**Кафедра соціальної педагогіки
та соціальної роботи Уманського
державного педагогічного
університету імені Павла Тичини**

КОЧУБЕЙ Тетяна Дмитрівна

**Доктор педагогічних наук,
професор**

Професійний науковий колектив започаткував свою діяльність у 2005 році розробкою теми «Актуальні проблеми освіти і виховання: історія, сучасність, перспективи» під керівництвом Тетяни Дмитрівни Кочубей, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, дійсного члена Академії міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся», члена Всеукраїнської асоціації імені В.О. Сухомлинського та Всеукраїнської асоціації істориків педагогіки, колективного члена Міжнародної асоціації шкіл соціальної роботи (International Association of Schools of Social Work (IFSW)), Товариства істориків освіти Великої Британії (History of Education Society (UK)). Працює в навчальному закладі з 1983 року. Пройшла трудовий шлях від викладача, доцента, професора, директора Інституту соціальної та мистецької освіти до проректора з науково-педагогічної роботи.

Наукові проблеми, над якими працювала Тетяна Дмитрівна, пов'язані з філософією дитинства, педагогікою та історією педагогіки, що знайшли відображення у її дисертаційних дослідженнях на здобуття наукових ступенів кандидата педагогічних наук («Філософія дитинства у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського») і доктора педагогічних наук («Розвиток української педагогічної думки другої половини XVII–XVIII століть крізь призму вітчизняних досліджень»). Науковим консультантом її дисертаційних досліджень був відомий в Україні вчений, академік НАН України, доктор педагогічних наук, професор Володимир Григорович Кузь.

Актуальність проблематики наукової школи полягає у дослідженнях концепцій навчання і виховання в системах освіти України, Європи, Канади, Америки в історичній ретроспективі та сучасності; підготовки майбутніх фахівців у системі багаторівневої педагогічної освіти як в Україні так і за рубежем; проблем соціалізації особистості; дитинства як суб'єкта та об'єкта педагогічних впливів, персоналії в історико-педагогічній ретроспективі.

Членами наукової школи здійснюються історико-педагогічні та сучасні педагогічні дослідження з метою виявлення прогресивних ідей при вивчені педагогічних явищ і фактів, які мають актуальність для розвитку сучасної педагогічної науки в Україні, компаративістських досліджень з метою запозичення та впровадження прогресивного педагогічного досвіду та ідей розвинутих країн світу.

У межах основних напрямів діяльності представниками наукової школи Т.Д. Кочубей здійснюються фундаментальні та прикладні дослідження у галузях педагогіки, історії педагогіки та соціальної роботи: освіта та концепції виховання в Україні, Європі, Канаді та Америці: історія та сучасність («Концепції виховання в системі шкільної освіти США» (Плахотнюк О.Л., 2011), «Підготовка майбутніх учителів у системі багаторівневої педагогічної освіти Канади (Павлюк В.І., 2012), «Педагогічні засади «школи дій» В.А. Лая в контексті європейської реформаторської педагогіки кінця XIX – початку ХХ століття» (Веремюк Л.Л., 2014), «Педагогічна підтримка обдарованої студентської молоді у вищих навчальних закладах Великобританії» (Холод І.В., 2015), «Полікультурне виховання в сучасній шкільній освіті Канади» (Свиридюк О.В., 2017); підготовка майбутніх фахівців у системі багаторівневої педагогічної освіти в Україні («Формування пізнавально-інтелектуальної компетентності майбутніх учителів у процесі вивчення дисциплін педагогічного циклу» (Дзюбенко І.А., 2016), «Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі фахової підготовки» (Кравчук Н.П., 2017)); педагогічні засади роботи в умовах сучасного освітньо-виховного середовища («Виховання шанобливого ставлення до матері у старших дошкільників» (Бутенко О.Г., 2011), «Моральне виховання старших дошкільників засобами народної педагогіки» (Бабій І.В., 2012), «Педагогічні засади розвитку логічного мислення у старших дошкільників» (Любченко І.І., 2014), «Виховання лідерських якостей у молодших школярів засобами рухливих ігор» (Семенов А.А., 2014); проблеми соціалізації особистості та соціальної роботи («Соціалізація студентської молоді в умовах освітньо-виховного середовища педагогічного коледжу» (Ковалчук Н.П., 2012); історико-педагогічні дослідження, персоналії («Науково-просвітницька та управлінська діяльність В.Н. Каразіна (1773–1842 рр.)» (Мельникова (Майструк) О.М., 2014), «Науково-педагогічна та реформаторська діяльність Петера Петерсона (1884–1952 рр.)» (Штик О.В., 2016), «Розвиток музичної освіти в Україні у XVIII ст.» (Біліченко В.П., 2017), тенденції розвитку вітчизняної інструментальної гітарної освіти у другій половині ХХ століття (Коваленко А.С.)».

На даному етапі досліджуються актуальні для сьогодення проблеми на здобуття

наукових ступенів: доктора наук – теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх педагогів дошкільних закладів освіти до гендерного виховання дітей (Бутенко О.Г.), теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у педагогічних університетах України в контексті євроінтеграційних освітніх процесів (Умрихіна О.С.), теорія і практика превентивної педагогічної роботи з дітьми старшого дошкільного віку в закладах дошкільної освіти (Мельникова О.М.); доктора філософії – формування життєвих цінностей студентів вищих приватних навчальних закладів США (Очеретяний А.В.), педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку (Сопіна Ю.Ф.), підготовка майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю до формування санітарно-гігієнічної культури учнів закладів професійно-технічної освіти (Люльченко В.Г.), підготовка майбутніх соціальних працівників до організації дозвіллєвої діяльності студентської молоді (Чекаленко В.Т.), сучасні тенденції розвитку початкової освіти в Канаді (Штурба А.О.).

Основними досягненням наукової школи є: уведені в науковий обіг маловідомі історичні факти, стародруки пов'язані з розвитком української педагогічної думки другої половини XVII-XVIII ст., невідомі архівні документи й матеріали, історичні факти, що дали можливість поглибити знання про науково-просвітницьку та управлінську діяльність В.Н. Каразіна, нові маловідомі джерела такі як неадаптовані наукові праці німецькою мовою В.А. Лая, П. Петерсона та ін., розроблені рекомендації щодо впровадження зарубіжного досвіду організації освітнього процесу в практику шкільництва України тощо.

Представники наукової школи мають тісні зв'язки з НАН України, вищими навчальними закладами України та зарубіжжя, закладами загальної середньої та дошкільної освіти на базі яких проводиться апробація дисертаційних досліджень. Зокрема, Т.Д. Коучубей перебувала на науковому стажуванні в Європейському колегіумі імені Яна Павла II (Польща, м. Гнезно) Познанського університету імені Адама Міцкевича. У межах стажування працювала з фондами наукової бібліотеки та стародруків Польської академії наук (Польща, м. Курнік, м. Познань), наукових бібліотек Познанського університету та Колегіуму Європейського імені Яна Павла II (Польща, м. Гнезно).

Методологічною основою досліджень наукової школи «Актуальні проблеми освіти і виховання: історія, сучасність, перспективи» є сукупність підходів, що стосуються суті педагогічних (у тому числі і компаративістських) та історико-педагогічних пошуків, такі як історіографічний, системний, проблемно-хронологічний, наративний, культурно-антропологічний, цивілізаційний, герменевтичний, критеріально-комплексний та інші, які ґрунтуються на загальнонаукових гносеологічних принципах: історизму, об'єктивізму, поєднання логічного та історичного, системності тощо.

Кочубей Т.Д. брала участь у написанні статей до українського видавничого проекту «Велика українська енциклопедія», що реалізовувся за участі НАН України відповідно до Указів Президента України № 1/2013 «Про Велику українську енциклопедію» та № 7/2015 «Питання підготовки та видання Великої української енциклопедії», є автором понад 200 наукових праць.

Тетяна Дмитрівна входить до складу редакційних колегій наукових фахових видань (Історико-педагогічний альманах, Збірник наукових праць, Психолого-педагогічні проблеми сільської школи), є членом рецензійних комісій вітчизняних та зарубіжних наукових видань (Польща). Була членом експертної ради з освіти при Акредитаційній комісії України, науково-методичної комісії з вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (секція психолого-педагогічної підготовки), заступником голови спеціалізованої вченої ради по захисту докторських дисертацій зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, учасником міжнародної наукової програми «ОБТА» (Польща), експертом з питань розробки державних стандартів загальноосвітнього навчального закладу (2013-2014 рр.). На даний час входить до складу спеціалізованої вченої ради К 74.053.02 по захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання та 13.00.05 – соціальна педагогіка в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

За наукові заслуги Кочубей Т.Д. нагороджена відзнакою Президента України ювілейною медаллю «Двадцять років Незалежності України» (2011), нагрудними знаками «За наукові досягнення» (2007), «Ушинський К.Д.» (2018), Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України (1995, 2007), Почесною грамотою Черкаського обласного комітету профспілки працівників освіти і науки (1995), Почесною грамотою Черкаської обласної ради (2008), визнана кращою за професією Уманською міською радою (2013).

Результати досліджень наукової школи знайшли своє відображення в монографіях, навчальних посібниках, статтях, оприлюднювалися на різного рангу наукових конференціях, зокрема і за кордоном (США, Німеччина, Словачія, Польща, Росія, Азербайджан, Молдова та ін.).

